

تورک پوردی

تورک ادبیاتی مرکزی لیبیتی لطفندره نشر اولونور

نومبرو : ۱۴

اول بشتنجی سنه

جلد ۳

تشرین قانی ۱۹۲۵

شۈبھە

موبوك مرشد ضيا كوك آليك اولومنىڭ ايكنى يىل دىنى

ضيا كوك آليك اولومنىڭ ايكنى يىل دىنىغا تەصادىق ايدىن ۲۵ تىرىن اول بازار
كوفى اوجاقلار مرشدك مزارىنى زيارت ايتىش وروشن اشرف
بك اوجاقلار نامە شوخطابه يى ايراد ايتىشدر :

ضيا كوك آلي زيارتە كلن خانلر ، بكار !

شىمدى يكانە اشارنى مفتونلرىنىڭ كىتىردىكى شوسوك بهار چىچىكلرىدىن عبارت اولان
بوسزار ، بوكون نام برسەدر ، ايجىدە دكرلى دماغلردىن برىنى اوكوتوپور ، نوزلايدىرسيور.
كچن يىل يە بولە حزان دىملرىنىڭ جورەسى اورتەسىدە اواجىق ويارەلى آلى ، دولفون
سەسەلە اوبويوردى . آتقرەدە ضيانك اوسوك رىسەنە باقدىقە يىلە حالا اينانامايوردىكە
بوآدم برچوق حقيقتلرىنى كشف ايتدىكى وسەودىكى بوحياتە بوقادار چابوق كوز بوغىش
اولسون ...

اورسىدەكى حالدىن برآى اوكچە برسباح باستون قوملرە دوكلش قورو يىراقلىرى
چىتورداقار بويوك آملەدە زيارتە كىتىشدم . بوم بوش واولدىقە لوش برسوفەدىن كچوب
تەها برقاتە چىقىشدم . بوتون اشياىى اونك ياتىدىنى بياش قارىولا ايلە نىم اوطوردىم
قولتوقدىن ، برامە ايلە ديوارە آسىلى برساعتدىن عبارت اولمەدە اونى كوردىم . چقولاتە
رنكىلى مەدب بىدنىك اوستىدە سارى يلقوواتى دولاشدىرارق ضيايە فنا دىقەلرك آغىر
آغىر كلىدىكى حس ايتدىرمەدىن نىترەن اوساعتە اوكون ضيا نەقدىر سىق باقىوردى .
برمالك استراحتكاهدىن فضلە برغرىيك مكانە بىكزەن بو بوش كوشكەدە كويادىكەنمەكە
چىكىلىشدى .

كوكلە حزن چوكدىرن بوتهالق ، يالكر ضيا دىن كرانبها وارلقە سوسلىدى . اودە
وچىيلاقلىك اورتاسىدە جادادىن برشى كى اولمشدى . دىزلرى وجودىنى آرتق چىكە بوردى
قەط افق ايكىن زىندە كى دوران هنوز دولفون وجودىدىن حيات سوزولە سوزولە كوزلرىنى
ودىمانە ترسب ايتىشدى . كرچە قونوشاسىدە دە كىشلكك يوقدى . قەط دونوق دوران
سول آلىدە انسان برچوروك كولكىسى ولفوقوسى سزىيوردى . فنا خبر اورادە ايدى .

بوتکه برابر ضیا آغیر آغیر آلموخی سوندیرهن بوروز کاردن بی خبر کی بوینه دوغرو
بیقان بواولوم بالیغندن غافل کی ، باشی حیاتک ایچنه اوزاتمش ، عادتاً برنوع اوفه لیا حال
آلمشدی . آتاقده دیب دیری ایکن بیله یاتاقده سانیا لاجق درجه خسته ودر بدر فکرلری
کورمش برزائر ایچون اولوم دوشکندنه بومرته جید و صحتی ، آجیق هوا وجوشقون
سوکي جانلی دوشونجه لره تصادف ایتک هم اوتها حسنی کولکده داما قوتلندیریور ، هم
داما سلیکله شدیریوردی .

فکر نجه حیاتک یکی بردورینه آتاق باسیوردی . مقاله تحریرندن کتاب یازمايه ارتقا
ایدیوردی . حتی بردانه سی حاضر لامشدی .

باتاغنک ایچندن برطاقم بیاض طور به لر چیقاردی . بوتلر برکتبخانه ، بریازخانه ایدی .
اک غربلی برتورک دماغنک بویله اک اسکی سیار شرقی طرزنده حرکتی براومولماز تضاددی .
طور بالاردن برینی آجیدی ایچنه دالدردی ، بیاض بزاره ساریلی کوچوک کیسه لر چیقاردی .
بوتلردن هر بری بردفتر احتوا ایدیوردی . بللی که ضیاتک حیاتده اهمیت و بر دیکی ،
دوز کولکسنه دقت ایتدیکی یکانه ماملکی بوطور بالاردی . نه کوزل ونه غریب برر سزا... صاغ
آلی یاسدیفک قیلینی آراسنه سوقدی . اوردان برتورشون قلمی چیقاروب بکا اوزاندی .
بویله جه مدنیت تاریخنک ایلک فورماسنک تصبیحنه باقش اولدم . اوکون آرامزده سؤاللی
جوابلی براوزون حسب حال آچیلدی . کندیسنی کوبار قاچ دقیقه دن فضله راحتسزایمه جکدم .
فقط صحتنک لذتندن یاننده برقاچ ساعت قالدم . شرقی ولایتلرنده کی تورک عشیرتلی حیاتندن
بحث ایتدی . قونوشمدن بیقما یوردی . اوکون بکا ایلک دفعه یاره دن بحث ایتدیکی ایشیتدم .
بو یله ری غازی باشادن ایسته مکه قرار ویرمشدی . اونکله آنادولینک غربندن شرقنه قدر
کوی کوی دولاشاجق عادت ، کینیش طرزی ، رقص ، شرق ، اواشیاسی ، اصطلاح
ولهجه ، مامال و تاریخ طویلایاجق ، تورکیه اجتماعی یازاجقدی . بویله بر مشهوره
سیاحتنه آتقیق مفکوره آرینک تأمین ایدم جکی قولایلق سایه سنده باشلا یاییله جکنی دوشونمک
خسته به سعادت ویریوردی .

اوکون نصیحت بکزمه ، وصیته بکزمه ، وداعه وأسفه بکزمه نه ایمالی ، نه دوقوناقلی
سوزلر سوبله دیدی .

اوچ دوت کون سوکرده یاننده طور بالری ، اطرافنده صوک کونلرینک اک وفالی
دوستی جعفر تک پروانه کی دولاشارق ، بو عالم بوله چیقدی .. فقط شرقی برماندارهن
کوچوجک برسدیه اوطه سنده بوی بوکوک ، سول آلی دیزنده و باقیشلری آواره اولارق ...
اوکا محترم رفیق و مسلک داشم یغوب قدری بکله برابر آمله واپورنده راست کلدک . کوری به
قامدار بوسلم رئیسک پانی باشنده اویویان ایکی نوبجی کی اندیشه لی و متأثر قالق . اوکاه
لیون قوقلابور ، کاه سواچیور ، برمنکته کی دازاجق اوطه ده ملحم وجودی صیقلارق
قاپوی آجیدیریور ، بزه ایکی اوچ خاطر نوبه زکله سوبله یوردی .

ایکیده بر : * واصف بك كتابك باصياماسنى كيكيديرمه سين .

بن ایچیم، خسته خانه ده نصیحتلره باقاجم . سیاحتی چاقوب ندیقانی ا کال ایده جکم .
کی سوزلر سوبلیوردی .

فی الحقیقه سیاحتی چقدی ، فقط بورایه ، ابدیت کلدی . بویله جه حیانتک تورککلک
ایچنده نفیس بر آرنی بیراقامادان بوراده توز اولویور .

فقط بوراده یاتانک اثری بویوکدر . مصراعرلنده یکی کونلرک ایلك مبشری اولان
محمد امینک نداسندن اک دریندویغوبی قاوارامش و اوندا یی جانلی بر شعور حاکم کتیرمش
علم آری بودر . سس سز وعادتا عبوس و مبهم او ظاهری دورغونلغک ایچنده هیکز
بیلیرسکز ؛ شو هزارده کی آدم ، اک غلیانی قابناقلردن بریدر . فانیلکی توزه انقلاب
ایتمه سیله تمام اولدی . فقط دماغنک جهازی اونی کوزلرک هجومندن اوستون طوتارق یادی
کندیسندن صکره یاشایاجق نسللره انتقال ایتدیرمه جک قیمتده در . کوردیکی ایش بویوکدر .
اوکلزدن اولدویغولرمش ، بالخاصه فکرلرمش قیزیل ایرماق کی دالقه دالقه و آ واره ایدی .
او آ واره جوشغونلغک اطرافنه سدچکن ، اونی مقدر بر فکر عمارت دوغرو مضبوط
بر شلاله حالنده سوق ایدن فکریات دیوی بودر .

اونک ایچون بوعالمک علمی شاعرانه ایدی . چونکه مفکورویدی . خیال ایدردی .
و خیالی بیلیردی که بو دنیا ده حقیقت اوله جقدر . زیرا تفلسفلری ، تفکرلری جانلی برکتله
ایچیندی . بویوک اثرلرک ملتی ، بویوک جریانلرک معنی ، دماغلری و اراده لری بوران
قوتلرک نعلیکاهی اولان تورک ملتی ایچیندی .

بوخولیا پرور او بختیاردرکه فورمول کی جملهلرله تعریف ایتدیکی دهانی ، بونون
ملی قیمتلرک محلی ، ملی قدرلرک شخصنده تکالیف ایتمش نمونه سی ، بونون ملی جوشلرک
محراق دیدیکی دهمی کندی منقاده صومش و اوزولش بکلرکن کندی کوزلرله
کوردی . اوکا عاشق اولدی . اونک یرله بر عصر دولدوردیغی ایمره نهرک سیر ایتدی .
کندیسنگ سنه لر ، بلکه عصرلر طرفنده تحقیق ایدر فکرلردیه اورنایه ایتارله ، اعوجاجلرله
آتا بیلدیکی جذری انقلاب دوشونجه لرین بویوک تورکک ، بوشسز مفکوره قهرمانک
چلیک الی اک ایچلی أمل و اراده سوزلرله ، اک معقول اقتناع و ارشاد جملهلرله حله حله
میدانه چیقاردی .

— ضیا ، صوک نفسکه قدر ایمره نهرک باقدیغک و منقبه سی اوندن خبردار اولادن
اول یالکز قلب دیلیله یازیلرکده سزدیکک بو داهینک سنک اولدیکک کین صوک بهاردن
بو صوک بهاره قدر حیانه بزه آشدیردینی مسافه یی کورمه بیلسه ک حیران قالیردک . — سن اولدیکک
کوندن بو کونه قدر ، باشکی قالدیرسه ک ، تورکبه نک کندی فوربورلوشی بولنده ملی ایتدیکی
مرسله لری ، خیالککده ، تصویریککده فوقنده بولورسک !

نه موطلو سکا که بویله بویوککلره ایتانیر قابلیتده بر روحله ممتازدک ، بو بویوککلرک

مبشری و مشوقی ، مروی و مرشدی اولدک . بویلهجه آدک تاریخه یکیلکک بریاشلانغی اولاراق انتقال ایتدی . سن علی العاده بر علم عملیسی اولسایدک مزاریکک باشنده شمدی نه ایتمز واردی ، سن بزم باباس ، قارداشمز ، افراباش دکلکن سنک ایچون بر ییل سوکرده بویله آغلارمیدق . آم کاشکک بزاوکا صحتزدن و برسه یدکده یاشاسایدی ، بزم حقیقتلر اوکره سایدی ، علمیزی یتیم بر اقامسایدی دیرمیدک . مزاریکک باشنه بر اقدیمز چیمیکر بالکز استانبول تورک اوجاغینک دکل ، بوتون تورک اوجاقلرینک و بوتون منور تورککک شکران و حسرتی عرض ایچوندور . بوکون آرتق ملتجه صیقتیمز ، کدرمن قالدی . مستلر ، حرز ، جمهوریتده یز ، خرافه سوز ، ملی یز ، بزملتجی یز . فقط ابواء بزم بوتون بوتلرده کی ذوق وقارلی بر ادا ایله کاه شعر ، کاه ماسال ، کاه نصیحت حالنه ، کاه علمی فورموللر حالنده آکلان قانع سسلی دوداقلرک یوق . مزاریکک باشنده ایسته بو آجی بی دو بیورز : شاعر کی ، مزاریکک باقدقه دییه میورم که : بره دوشدیه بر میوه درختی پایدار اولسون .

سقوط ایتدیه بر کوک سپهری بر قرار اولسون .

تورک آجی بوکون باش اوچکه دیکه جکمز چینار کی ، البت ، ابدیه قادار برقرار اولاجق . تورک کوکی آلت شو باشمده کی کوک قادار اوزون عمر سورده جک . فقط هر آفاسه هر وقت سنک کی میوه نصیب اولور ، نه ده کوکده هر زمان سنک کی ضیایارلار . اونک ایچون سکا یانیورز . اویه و ماشکده سنی هر ییل بویله یاد ایدم جک ملتک ، ختمز ، تورک ملتی حشره قادار وار اولسون !

آجیقلی بر ضیاع

قیمتلی بر عالم و ملتپرور عمر من اولان بروسلو طاهر بک یکن آی ظرفنده ارنحال ایتدی . محترم طاهر سینه و ملتپرور کنجلیکک صمیمی تعزیتلر تقدیم ایدموز . طاهر بک مرحومه پایدار بر شان و شرف تأمین ایدم جک اولان اثر ، جمآ کوچوک فقط مساجه بویوک بر رساله جکدر . عبدالحید دورینک تام بردویفوسزلق و شعورسزلق هنکامنه تصدیق ایدن بو کتاب ، « تورککک علوم و فنونه خدمتلی » عادتاً سیم سیاه بر کیجه ایچنده آلسزین ظهیر ایدن ر ایشیق ، داها طوغریسی بر آیدیناق اولمدر . او دورک اک ملتجی اولانلرند بیله آشانی ، یوقاری بالکز بر حس واردی که اوده تورککی یک کیری و آشانی اولاراق اوکا آجیق ، اوندن نفرت ایتک و دیگر ملتکک معالیه باقاراق اوز دیلمزده کی کوزل تعبیرله « بهرینک » ایسته بونک ایچوندک طاهر بکک

خاطر مندرده قالدیقنه کوره الی صحیفه بیله طوتمایان اثر جکته سرنامه می بویوک بر حیرت
برابر درین بر سونج اویاندیردی . بونی اوقویانلرک حیرت و مسرتی یواش یواش کندی
ملتلیت قارشى بر حرمت و سفتونیت حسنه منقلب اولدی . تورکلر باربار اولادقلری کی حیرت
و عرفانیدن محروم بر قومده دکلدیلر . تورکلر قرون وسطانک یکانه مدیتی اولان مسلمان
مدیتک تشکل و تکاملنده مؤثر و حتی بر باقییه کوره عامل کل اولشلردی . عربجه تک اک
مکمل قاموسنی مسلمانلرک مقدس کتابنه عائد اک موجز و بلیغ تفسیری اولئر وجوده کتیرمشر
و ایچلرندن بویوک هکیملر ، فیلسوفلر ، طبیعیانچیلر ، کیمیا کرلر ، هیئت شناسلر یئشدی .
بروسه لی طاهر بک بزه ایفته بو کون یک بسیط و مبتدل کورونن بوحقیقتی افشا ایدیوردی .
اوله بر زمانده کوزمنک اوکنه آتیلدی که بوحقیقت قورتاریجی ، محیی بر اکسیر حاتیرینی
حاصل ایتدی . هرکس بونک مملکته ، ملیته و مفکوره به عظیم بر خدمت اولدیغنی تسلیمده
تردد ایتمز .

طاهر بکک سوک سنه لرده « عثمانلی مؤلفلری » نامیه بر قاچ جلدینی نشره موفق
اولدینی جمعی اثر ، یوقاریده موضوع بحث ایتدیکنم بویوک رساله جکک اباتیدر دی
بیلیرز . عثمانلی مؤلفلرندن وفاتنه آغلادیغمز محترم عالم بوزلرجه تورک متفکرینک و علم
آدامنک حیات و آثاروندن بحث ایتمقدیر . بو اثر درین بر علمی تدقیق و تتبع اولقدن زیاده
بیوگرافی و کتابیات نقطه نظرندن قیمتلی بر « ره بر تووار » در .
طاهر بک مرحومک اثرندن ولوکه یک قیسه اولسون بحث ایتدکدن سوکره شخصی
یاد ایتمه مک موافق اولماز . چونکه اوجاعت و جمعیتزده مع التأسف نادر تصادف ایدیلن
خصیلت انموذجلرندن بری ایدی .

اوزون سنه لر کندیتک بدنی و فکری قوتلرینی استهلاک ایدن مبجل فقط مشغلی
خواجهلر مسلکندنه ، سیاسی حیاتندنه و نهایت علم و معرفت ساحه سندنه مرحوم اک بویوک
اخلاق وصف و مزیتلرک نمونه سنی کوسترمشدی .

« تورک یوردی » مرحومک خاطره سنی بیجیل و تکریم ایدرکن ذات اثریه دائر
ملاحیبتدار بر قللمدن چیقاجق مفصل بر تدقیق ایله صحیفه لرینی تزیین ایتمک ایتدیکنی بیان ایدر